

МІНІСТЕРСТВО
МОЛОДІ ТА СПОРТУ
УКРАЇНИ

МОЛОДЬ ЗА
ДЕМОКРАТІЮ
В УКРАЇНІ

Youth – Jeunesse

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

DDP-YD/ETD (2021) 3

Київ, 5 січня 2021 р.

Проект «Молодь за демократію в Україні»

АКТИВІЗАЦІЯ МОЛОДІЖНИХ ЦЕНТРІВ ТА МОЛОДІЖНА РОБОТА

Сприяння якісній молодіжній роботі на основі неформальної освіти
у діяльності молодіжних центрів

(лютий – листопад 2021 р.)

ЗАПРОШЕННЯ ДО ПАРТНЕРСТВА з молодіжними центрами України

Кінцевий термін: **01 лютого 2021 р.**

1. Рада Європи й молодіжна політика

Рада Європи є провідною правозахисною організацією на континенті. Вона виступає на підтримку свободи вираження поглядів та ЗМІ, свободи зібрань, рівності, а також захисту меншин. Вона проводила кампанії з таких питань як захист дітей, мова ворожнечі в інтернеті, а також права ромів – найбільшої меншини Європи. Рада Європи захищає права людини за допомогою таких міжнародних конвенцій як Конвенція про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами та Конвенція про кіберзлочинність. Вона здійснює моніторинг прогресу, досягнутого державами-членами в цих сферах, і надає рекомендації за допомогою незалежних експертних органів моніторингу.

Усі держави-члени Ради Європи приєдналися до Європейської конвенції з прав людини – договору, призначеного захищати права людини, демократію та верховенство права. Європейський суд з прав людини здійснює нагляд за реалізацією Конвенції. Україна набула членства в Раді Європи в листопаді 1995 р.

Департамент молоді є частиною Директорату демократичної участі у складі Генерального директорату з питань демократії Ради Європи та несе відповідальність за реалізацію молодіжної політики в Раді Європи. Департамент розробляє керівні принципи, програми та правові документи для формування послідовної та ефективної молодіжної політики на місцевому, національному та європейському рівнях. Він покликаний узагальнювати та розповсюджувати знання та досвід, які стосуються життєвих ситуацій, прагнень та засобів вираження поглядів європейської молоді.

Стабільність демократичного суспільства ґрунтується на креативності, динамізмі, соціальній відповідальності та компетентності молодих людей. Водночас демографічні зміни, технологічний розвиток та зростання соціальної нерівності ставлять молодих європейців у важке становище. Дехто з них відчуває зростання проблем, пов'язаних з повною реалізацією прав людини, особистим розвитком, змістовною громадською участю та інтеграцією до суспільства, а також безперешкодним переходом до самостійного життя; в ситуації особливого ризику перебувають вразливі та маргіналізовані групи молоді.

У будь-якій молодіжній політиці провідну роль відіграє громадська участь молоді. Це знайшло відображення у двох важливих стандартах Ради Європи – [Переглянутій хартії про участь молоді в місцевому та регіональному житті](#) та [Рекомендаціях Комітету міністрів про доступ молодих людей до прав](#). Участь молодих людей в житті громади є правом людини та водночас умовою їхньої успішної інтеграції та незалежності як активних, самостійних та відповідальних громадян наразі та в майбутньому. Це знайшло відображення в пріоритетах програми «Молодь за демократію» на 2020-2021 рр.:

- сприяння молодим людям у доступі до їхніх прав і підтримка їх у заохоченні освіти для прав людини та демократії;
- сприяння самостійності та громадській участі молодих людей засобами реалізації молодіжної політики та молодіжної роботи, а також підтримки молодіжного громадянського суспільства;
- залучення молоді до відбудови миру та соціальної згуртованості для подолання дискримінації та відчуження.

- підтримка держав-членів у формуванні та реалізації молодіжної політики, зокрема зміцнення потенціалу відповідних органів влади щодо реалізації національної молодіжної політики на основі стандартів та підходів Ради Європи, сприяння їхній взаємодії з молодіжними НУО, а також допомога зацікавленим державам-членам у розбудові національних стандартів якості молодіжних центрів на основі Знаку якості Ради Європи для молодіжних центрів.

У січні 2020 р. Комітет міністрів ухвалив [Стратегію молодіжного сектору до 2030 р.](#), де ці пріоритети знайшли підтвердження і де водночас даються відповіді на нові питання й виклики, з якими стикаються молоді люди в усій Європі.

2. Проєкт «Молодь за демократію в Україні»

Взаємодія між Радою Європи та Україною в сфері молодіжної політики триває вже кілька років на основі двосторонньої програми співробітництва. До кола її основних заходів входили міжнародний огляд молодіжної політики України, публікація українською посібника «Компас» та кілька заходів у сфері громадської участі молоді та молодіжної політики. Додаткова інформація про це співробітництво міститься на [присвяченій Україні сторінці молодіжного порталу Ради Європи](#).

[План дій Ради Європи щодо України на 2018-2022](#) роки є інструментом стратегічного планування, який ставить на меті доповнити, за допомогою співпраці, зусилля країни з подальшого узгодження законодавства, інституцій і практики з європейськими стандартами у сферах прав людини, верховенства права та демократії й таким чином підтримати країну у виконанні її зобов'язань як держави-члена Ради Європи. До Плану дій Ради Європи щодо України увійшли й молодіжні питання, результатом чого стали формулювання молодіжної політики України, якість і забезпечення молодіжної роботи, а також потужний наголос на громадській участі молоді та освіті з прав людини.

Проєкт [«Молодь за демократію в Україні»](#) є складовою цього Плану дій і ґрунтується на попередньому досвіді та плідному двосторонньому співробітництві між Радою Європи та Міністерством, відповідальним в Україні за молодіжну політику. Цей проєкт зміцнить молодіжну участь та громадську активність молодих людей у сільській місцевості та в містах, надаючи можливості для зацікавлених сторін у сфері молодіжної політики покращити якість молодіжної політики та молодіжної роботи на основі стандартів Ради Європи.

Проєкт [«Молодь за демократію в Україні»](#) реалізується з березня 2020 р. по грудень 2021 р. і ґрунтується на стандартах Ради Європи у сфері молоді, насамперед, на Рекомендаціях Комітету міністрів про:

- [доступ молоді з неблагополучних районів до соціальних прав, CM/Rec\(2015\)3](#);
- [доступ молоді до прав, CM/Rec\(2016\)7](#);
- [молодіжну роботу, CM/Rec\(2017\)4](#);
- [участь молоді в місцевому та регіональному житті, Rec\(2004\)13](#)

Структура проекту включає три компоненти, які впроваджуються паралельно, а їхні заходи мають наскрізний характер:

- «Молоді люди – повноправні громадяни» (підтримка на місцевому рівні молодіжної політики, заснованої на правах, для участі молоді та громадянської активності на місцевому рівні);
- «Активізація молодіжних центрів та молодіжна робота»;
- «Діалог та соціальна згуртованість» (молодіжні програми та розширення можливостей для участі груп меншин у місцевому та регіональному житті).

Заходи фокусуються на місцевому та регіональному контекстах. Разом з тим, їх результати повинні вплинути й на національний порядок денний молодіжної політики через зміцнення ролі місцевих та регіональних органів влади, перегляд підходів молодіжних центрів до молодіжної роботи, оновлення якості такої роботи та підготовку компетентних суб'єктів молодіжної політики та молодіжних працівників та працівниць.

Проект [«Молодь за демократію в Україні»](#) реалізується Департаментом молоді Рад Європи та Офісом Ради Європи в Україні в межах Плану дій Ради Європи щодо України на 2018-2022 рр. Стратегічне керівництво реалізацією проекту здійснюється Керівним комітетом у складі представників Ради Європи та Міністерства молоді та спорту України. Керівний комітет забезпечує також узгодженість між програмою та розвитком молодіжної політики в Україні та Раді Європи.

3. Молодіжні центри в Україні

У 2017 р. Кабінет Міністрів України ухвалив [Типові положення про молодіжний центр та про експертну раду при молодіжному центрі](#). Уперше в історії молодіжної політики України в 2017 р. було внесено зміни до Бюджетного кодексу України [на підтримку молодіжних центрів](#).

За даними Асоціації молодіжних центрів України, станом на 2020 р. в країні функціонували 295 молодіжних центрів різного рівня. Ці молодіжні центри функціонують в Україні на місцевому, регіональному та національному рівнях як державні або муніципальні установи, НУО, місцеві ініціативи бібліотек чи університетів, молодіжні клуби тощо. За даними Асоціації, недостатньою є кількість молодіжних центрів, де у штаті є співробітники та співробітниця, відповідальні за освітній напрямок роботи центру, та й навіть центрів, де пріоритетом є неформальна освіта.

У 2019 р. під егідою Міністерства молоді та спорту України було засновано державну установу «Всеукраїнський молодіжний центр» з метою, зокрема, розвитку неформальної освіти та покращення молодіжної роботи в молодіжних центрах України.

У результаті реформи децентралізації в Україні новоутворені об'єднані громади отримали додаткові обов'язки та завдання у сфері молодіжної політики. Міністерство молоді та спорту України [наголошує](#) на тому, що в контексті децентралізації головним кроком, який свідчить про здатність громади до проведення молодіжної політики, є створення молодіжного центру / молодіжного простору.

Згідно з [опитуванням «Молодь України – 2017»](#), 87% молодих людей не брали участі в жодній діяльності, що стосувалася життя їхніх громад, проте половина респондентів висловила бажання долучитися до ініціатив громад. Більшість опитуваних відзначили молодіжні клуби, центри або хаби як місця, яким вони віддали б перевагу в плані

розвитку навичок, а більше половини зазначили, що вони б відвідували молодіжні клуби щотижня, якби лише подібний клуб існував у їхній місцевості. Часто згадувалися також тренінги, клуби за інтересами, національні патріотичні та дитячі організації. Водночас про свою обізнаність з діяльністю молодіжних центрів в Україні заявили менш ніж чверть молодих людей, при цьому найбільше обізнаних молодих людей виявилось в Східній Україні та в Києві.

Зростання інфраструктури молодіжної роботи в Україні, зокрема, кількості молодіжних центрів, а також необізнаність молодих людей про діяльність молодіжних центрів України потребують залучення до роботи в молодіжних центрах кваліфікованих працівників та працівниць, які б створювали освітні програми, підґрунтям яких є підхід на основі громадської участі молоді та неформальної освіти.

Проект [«Молодь за демократію в Україні»](#) спрямований розв'язувати ці проблеми за допомогою досліджень, зміцнення потенціалу, консультативних та допоміжних семінарів з питань потреб персоналу обраних молодіжних центрів разом з переглядом та розробленням національних стандартів та рекомендацій.

4. Активізація молодіжних центрів та молодіжна робота

«Активізація молодіжних центрів та молодіжна робота» – це компонент проекту [«Молодь за демократію в Україні»](#). Його ціллю є заохочення молодіжних центрів та молодіжних організацій до перегляду підходів для забезпечення того, щоб їхні стратегії задовольняли потреби молодих людей та відповідали стандартам Ради Європи з молодіжної громадської участі та молодіжної роботи. Від молодіжних центрів очікується, зокрема, внесок щодо втілення принципів [Переглянутої Європейської хартії про участь молоді в місцевому та регіональному житті](#).

Цей компонент включатиме, як пілотна схема, до 12 молодіжних центрів в Україні. Молодіжним центрам, які візьмуть участь, буде запропоновано здійснити аналіз стану молодіжної роботи та програм неформальної освіти в цих центрах з наголосом на громадській активності та можливостях для участі молодих людей; у проведенні цього аналізу їм буде надано підтримку.

Після проведення цього аналізу за підтримки дослідників та дослідниць Ради Європи молодіжні центри сформують і запропонують команди з трьох учасників та учасниць (адміністративний персонал, відповідальні за напрямок освіти, молодіжні працівники та працівниці тощо), які візьмуть участь у тривалому процесі навчання, що координуватиметься Проектом Ради Європи. Це навчання дасть їм можливість налагодити контакти з молодими людьми та створити разом з ними і для них програми освіти з громадської активності на основі підходів, що ґрунтуються на громадській участі молоді та неформальній освіті.

Під час етапу реалізації цього компонента експерти та експертки також забезпечать консультаційні візити та практичні семінари згідно з найкращими практиками та стандартами Ради Європи.

Усі учасники та учасниці будуть запрошені до участі у заході, який буде присвячено закріпленню результатів та оцінюванню з наголосом на вивченні практичного досвіду та критичному аналізу роботи, виконаної на попередніх етапах. Від учасників та учасниць очікується долучитися до розроблення низки рекомендацій щодо національних стандартів стосовно молодіжних центрів/просторів.

Про досвід цього пілотного компонента Проєкту будуть поінформовані інші молодіжні центри; він стане основою національних стандартів і рекомендацій для молодіжних центрів з питань побудови інклюзивного та привабливого для молодих людей середовища в молодіжних центрах. Його буде включено до оновлених національних стандартів і рекомендацій для молодіжних центрів.

Із самого початку й до кінця Рада Європи надаватиме учасникам та учасницям інституційну та освітню підтримку, а також тісно працюватиме з командами для забезпечення підготовки стратегії щодо переформатування/перегляду/вдосконалення роботи та принципів діяльності у молодіжних центрах.

5. Основні етапи реалізації компонента

Компонент «Активізація молодіжних центрів та молодіжна робота» проєкту [«Молодь за демократію в Україні»](#) включає цілу низку допоміжних заходів, як-от навчання онлайн, заходи зі зміцнення потенціалу, консультації й наставництво, нетворкінг та захід з оцінювання.

Етап 1: січень – лютий 2021 р.

- Відбір молодіжних центрів для партнерства
- Підписання з партнерами Угоди про партнерство
- Формування команд молодіжними центрами (до 3 осіб від центру)

Етап 2: лютий – березень 2021 р.

- Дослідження поточних проблем у роботі молодіжних центрів та їхньої спроможності налагоджувати контакт із молодими людьми та залучати їх до своєї діяльності
- Підготовка навчальної програми для команд

Етап 3: квітень – червень 2021 р.

- Заходи зі зміцнення потенціалу для команд молодіжних центрів (кількістю до 12 центрів)
- Проведення експертами Ради Європи консультативних та допоміжних семінарів на тему потреб персоналу обраних молодіжних центрів

Етап 4: липень – жовтень 2021 р.

- Розроблення, реалізація та оцінювання пілотних проєктів з «реформування» молодіжної роботи та принципів діяльності в молодіжних центрах за підтримки експертів та експерток Ради Європи
- Розроблення, із внеском від учасників та учасниць, національних стандартів та рекомендацій з розбудови інклюзивних та привабливих для молоді умов у молодіжних центрах

Етап 5: осінь 2021 р.

- Збори всіх учасників та учасниць із закріплення результатів та оцінювання з наголосом на вивченні практичного досвіду та критичному аналізі роботи, виконаної на етапах 3 та 4. Від учасників та учасниць вимагатиметься зробити внесок у розроблення низки рекомендацій щодо національних стандартів

Однією з суттєвих складових цього компонента є забезпечення передумов для взаємного навчання та нетворкінгу між молодіжними центрами з різних регіонів України.

Увага: дати проведення головних заходів в межах проєкту можуть змінюватися, зокрема, внаслідок вимог, пов'язаних з пандемією Covid-19.

6. Практична й фінансова інформація

Рада Європи компенсуватиме всі витрати, пов'язані з участю в заходах зі зміцнення потенціалу, зокрема транспортні витрати, витрати на проживання та харчування. Буде також компенсовано витрати експертів, залучених до проєктів.

Рада Європи не компенсуватиме витрат на проєкти молодіжних центрів; водночас Рада Європи може сприяти встановленню контактів та надати поради щодо потенційних партнерських організацій.

Робоча мова навчальних заходів та заходів зі зміцнення потенціалу – українська.

Як молодіжному центру стати партнером у проєкті?

Відібрані молодіжні центри стануть одночасно головними партнерами Ради Європи та безпосередніми бенефіціарами компонента «Активізація молодіжних центрів та молодіжна робота» проєкту [«Молодь за демократію в Україні»](#).

Молодіжні центри, зацікавлені в проєкті, можуть висловити свій намір щодо участі в ньому, вживши таких дій:

1. Заповнити та подати анкету до вказаного кінцевого терміну (див. Додаток 1);
2. Призначити контактну особу, відповідальну за комунікацію з Радою Європи та її партнерами;
3. Запропонувати від молодіжного центру команду для подальшої участі в заходах та реалізації проєкту в складі до 3 осіб (адміністративний персонал, молодіжні працівники та працівниці тощо);
4. Взяти зобов'язання щодо адміністративних, фінансових та політичних заходів з підтримки ефективної та результативної участі своєї команди в проєкті.

Подання молодіжним центром заяви-анкети, підписаної особою, уповноваженою на прийняття рішень, означає взяття центром зобов'язання щодо повноцінної участі, в разі обрання, в компоненті «Активізація молодіжних центрів та молодіжна робота» проєкту [«Молодь за демократію в Україні»](#) та в реалізації пілотного проєкту.

7. Порядок подання заявок та відбору

Висловлення інтересу до участі в компоненті «Активізація молодіжних центрів та молодіжна робота» вітатиметься з боку національних, регіональних та місцевих молодіжних центрів з усіх регіонів (областей) України.

Критерії відбору:

- Зобов'язання щодо участі в проєкті протягом усього періоду його тривалості;
- Формальні зобов'язання з боку установи / органу влади, відповідальної(ого) за діяльність центру;

- Існування фізичної інфраструктури (наприклад, молодіжного центру) або самостійної юридичної особи (наприклад, асоціації);
- Наявність персоналу (оплачуваного та ні), які будуть молодіжними працівниками та працівницями в контексті проєкту;
- Наявність місцевої стратегії або плану розвитку якості роботи молодіжного центру та охоплення ним молоді на основі молодіжної роботи та громадської участі молоді з урахуванням цінностей Ради Європи щодо прав людини, демократії та верховенства права.

Критерії надання пріоритету:

- Молодь (віком від 14 до 35 років) представляє не менш ніж 20% усього населення громади;
- Визначено конкретні виклики щодо якості молодіжної роботи та неформальної освіти в молодіжному центрі;
- Готовність до підготовки стратегій з переформатування/перегляду/вдосконалення молодіжної роботи та неформальної освіти в молодіжних центрах;
- Наявність конкретних ресурсів або інфраструктури для молодіжної роботи та неформальної освіти тощо;
- Раніше не користувалися підтримкою з боку національних органів влади України у сфері молоді або міжнародних партнерів/донорів у реалізації аналогічних проєктів (у відповідності до стандартів Ради Європи щодо громадської участі молоді, молодіжної роботи та неформальної освіти).

Оцінювання заявок та відбір молодіжних центрів здійснюватиме Керівний комітет проєкту [«Молодь за демократію в Україні»](#), до складу якого входять представники та представниці Ради Європи та Міністерства молоді та спорту України, а також експерти та експертки в сфері молоді.

Усім зацікавленим молодіжним центрам України пропонується заповнити анкету (Додаток 1) та надіслати її в заповненому та підписаному вигляді на адресу: youthfordemocrasy_ukraine@coe.int до 23:59 (київський час) **01 лютого 2021 р.**

8. Для подальшої інформації та уточнень звертайтеся, будь ласка, до:

Олени Черних, керівниці проєкту, Офіс Ради Європи в Україні, olena.chernykh@coe.int

«АКТИВІЗАЦІЯ МОЛОДІЖНИХ ЦЕНТРІВ ТА МОЛОДІЖНА РОБОТА»

Анкета

(будь-ласка, пишiть стисло)

1. Інформація про молодіжний центр, що подає заявку на участь у партнерстві

- 1.1. Повна назва (згідно з документом про юридичну реєстрацію, якщо можливо) українською мовою:
- 1.2. Повна назва (згідно з документом про юридичну реєстрацію, якщо можливо) англійською мовою:
- 1.3. Регіон (область):
- 1.4. Назва громади/села/селища/міста
- 1.5. Тип
  - Об'єднана територіальна громада
  - Село
  - Селище
  - Місто
- 1.6. Тип молодіжного центру (наприклад, НУО, державна або муніципальна установа, культурно-спортивний центр, клуб, ініціатива тощо)
- 1.7. Назви установ, відповідальних за роботу центру (якщо відрізняються від п.1.6)
- 1.8. Правовий/адміністративний статус центру
- 1.9. Керівник молодіжного центру (ім'я, прізвище, посада):
- 1.10. Кількість мешканців у громаді
- 1.11. Відсоток молоді в загальному населенні громади
- 1.12. Контактна особа для комунікації з питань партнерства (ім'я та посада):
- 1.13. Повна поштова адреса:
- 1.14. Телефон:
- 1.15. Електронна адреса:
- 1.16. Інтернет-сайт:
- 1.17. Сторінка в соціальній мережі:
- 1.18. Досвід членів персоналу щодо участі в заходах, організованих Департаментом молоді Рад Європи (в разі наявності зазначте назву заходу та рік його проведення)

2. Інформація щодо поточного стану молодіжної роботи та неформальної освіти в молодіжному центрі

- 2.1. Якими є пріоритети молодіжної роботи у вашому центрі?
- 2.2. Яким документом вони визначені?
- 2.3. Які ресурси є в наявності або можуть бути залучені для молодіжної роботи та неформальної освіти у вашому центрі (річні бюджети, кількість та посади членів персоналу, освітні ресурси тощо)?

- 2.4. Якими є ключові питання або проблеми, що стосуються молодіжної роботи та неформальної освіти у вашому центрі?
- 2.5. Яким є відсоток молодих людей, що взяли участь в освітніх заходах вашого центру, серед молодого населення громади? Як ви його визначили?
- 2.6. Чи існують окремі групи молодих людей, які ви охарактеризували б як «вразливі групи»? Що це за групи і чому вони вразливі?
- 2.7. Наведіть приклади найкращих практик молодіжної роботи у вашому центрі (не більше 5 прикладів). Чому ці практики є найкращими?
- 2.8. Наведіть приклади найкращих заходів або програм з неформальної освіти у вашому центрі (не більше 5 прикладів). Чому ці заходи є найкращими?
- 2.9. Якими є, на вашу думку, три головні проблеми/перешкоди на шляху участі молодих людей у заходах з неформальної освіти у вашому центрі?

3. Проектна пропозиція (див. також п. 5 критеріїв)

- 3.1. Що бажав би зробити ваш центр задля покращення молодіжної роботи та неформальної освіти для молодих людей?
- 3.2. Назвіть трьох представників та представниць вашого молодіжного центру для подальшої участі в заходах та реалізації проекту. Вкажіть їх імена, прізвища та посади.
- 3.3. Які потенційні партнери та місцеві суб'єкти можуть бути залучені до реалізації цих заходів?
- 3.4. Які засоби/ресурси може залучити ваш центр для проекту?
- 3.5. Які результати ви хотіли б отримати внаслідок вжитих заходів і як вони вплинуть на життя молодих людей на вашій території?
- 3.6. Якими, на вашу думку, є можливі перешкоди на шляху досягнення поставлених цілей?
- 3.7. Які окремі заходи / види підтримки потрібні вам для їх подолання?

4. Якими ви б хотіли бачити в контексті реалізації проекту відносини вашого центру з:

- 4.1. Молодими людьми на вашій території
- 4.2. Міністерством молоді та спорту України
- 4.3. Іншими суб'єктами молодіжної роботи та неформальної освіти в Україні
- 4.4. Радою Європи

5. Заява про наміри та підпис

Цим заявляю, що я прочитав/прочитала і зрозумів/зрозуміла умови цього запрошення до партнерства і що (назва юридичної особи), який (яку) я представляю, зацікавлений у формуванні партнерства з Радою Європи в проекті [«Молодь за демократію в Україні»](#) та, в разі обрання, в ініціюванні проекту з посилення молодіжної роботи й неформальної освіти в нашому молодіжному центрі.

Ім'я:	Посада/функція:
Дата:	Підпис

Анкета має бути повернута на адресу: youthfordemocracy_ukraine@coe.int до **01 лютого 2021 р.**